

Министерство
на образованието и науката

АЗ·БУКИ

Национално издателство
за образование и наука "Аз Буки"

**БЪЛГАРСКИ ЕЗИК
И ЛИТЕРАТУРА**

Българско научно-методическо списание
№ 1, септември 2012 г. - киевски 1

ИСТОРИЯ

Българско научно-методическо списание
№ 1, септември 2012 г. - киевски 1

**МАТЕМАТИКА
И ИНФОРМАТИКА**

Българско научно-методическо списание
№ 1, септември 2012 г. - киевски 1

**ПРЕДУЧИЛИЩНО
НАЧАЛНО ОБРАЗОВАНИЕ
ПЕДАГОГИКА**

Българско научно-теоретично и методическо списание
№ 1, септември 2012 г. - киевски 1

**ХИМИЯ
ПРИРОДНИТЕ НАУКИ
В ОБРАЗОВАНИЕТО**
астрономия
биология
география
физика

**ПРОФЕСИОНАЛНО
ОБРАЗОВАНИЕ**

Българско научно-методическо списание
№ 1, септември 2012 г. - киевски 1

**СТРАТЕГИИ
НА ОБРАЗОВАТЕЛНАТА
И НАУЧНАТА ПОЛИТИКА**

Научно-теоретично списание
№ 1, септември 2012 г. - киевски 1

Философия

Българско научно-методическо списание
№ 1, септември 2012 г. - киевски 1

**Чуждозиково
обучение**

Научно-методическо списание
№ 1, септември 2012 г. - киевски 1

Избрано

от текстовете, публикувани в списанията
на Национално издателство

АЗ·БУКИ

33 13 – 19 АВГУСТ
2015 г.

По линията на реализма

*Откъс от „Константин Константинов
и списание „Звено“*

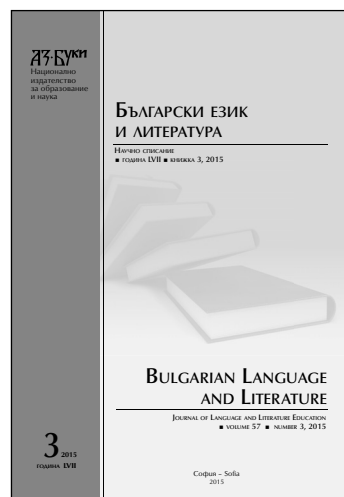
Александра Антонова

Институт за литература – БАН

Приятел и сътрудник на Димитър Подвързачов, кръстник на списание „Звено“, сеен и като редактор, и като разпространител на списанието, Константин Константинов ни е оставил детайлен разказ за кратката му и динамична история в мемоарната си книга „Път през годините“. Макар че съществува само пет месеца – „от февруари до юли, пет книжки в три свитъка, 2 и 3, 4 и 5 двоици книжки, в по един свитък“, „Звено“ има етапно присъствие в българския литературен живот. Ето как Константинов описва и преценява живота на списанието: „Звено“ е, ако не етап, най-малкото преход между два периода в българската литература, както времето, в което се появи то, е преход между две епохи. След бурните и трагични моменти, с които завърши мирният и игуличен къс от живота на нацията, след изчезването на поколението около „Мисъл“, времето на „Звено“ и самото списание са несъмнено връзката между две епохи, символично изразена в самото име. Групата, обединена вече в списание, даде, както вече споменах неведнаж, няколко от големите имена, които са достояние на новата българска литература“.

Отказът от манифестна рамка неизбежно залага еkleктичния характер на изданието. В мемоарната си книга самият Константинов ни е оставил преценката си за естетическата платформа на изданието: „Колкото се отнася до идейно-естетическата насока на списанието, трябва да се признае, че то нямаше определено, предварително избрано, литературно

Заглавието е на редакцията

www.bel.azbuki.bg

Главен редактор

Проф. д.п.н.

Маргарита Георгиева

E-mail: m.georgieva@abv.bg

Редактор

Д-р Мая Падешка

0889 22 04 12

Тел.: 02/425 04 70

02/425 04 71

E-mail: bel@azbuki.bg

**Съдържание
на сп. „Български език
и литература“,
кн. 3/2015:**

МЕТОДИКА

Гражданският дефицит в социокултурната норма на литературното образование /
Огняна Георгиева-Тенева

ЛИТЕРАТУРОЗНАНИЕ

„Цар Самуил“ на Пенчо Славейков – литературни и историографски контексти /
Страшимир Цанов

Константин Константинов
и списание „Звено“ / *Александра Антонова*

**БЪЛГАРСКИ ЕЗИК И
КУЛТУРА ПО СВЕТА**

Съботното обучение по български език, литература и странознание в град Кьолн, ФРГ / *Вероника Кампф, Любомир Т. Любомиров*

**ОПИТЪТ НА
ПРЕПОДАВАТЕЛЯ: АНКЕТА
С УЧИТЕЛИ ПО БЪЛГАРСКИ
ЕЗИК И ЛИТЕРАТУРА**

Зад успешните методически импровизации се крият опит, човечност, интелигентност (*На въпросите отговаря Румяна Манева*)

ИНТЕРВЮ

„Важно е да разберем как човек възприема информацията, как учи езика и как го възпроизвежда“ (*интервю с проф. Светла Коева, директор на Института за български език, БАН*)

**ЛИЧНОСТИ И СЪБИТИЯ
В ОБРАЗОВАНИЕТО
И В НАУКАТА**

За приносите на проф. Кирил Димчев в българистиката (с признателност пред неговия 80-годишен юбилей) / *Илияна Горанова*

Любомир Георгиев на 85 години

**РЕЦЕНЗИИ
И ИНФОРМАЦИЯ**

Архиви, прицели и ерудитции / *Владимир Атанасов*

Стилистиката, или за радостта и отговорността да избираш / *Андреана Ефтимова*

„Креативно мислене“ от Мадрид / *Десислава Нейкова*

**ПРЕДСТОЯЩО
В СПИСАНИЕ
„БЪЛГАРСКИ ЕЗИК
И ЛИТЕРАТУРА“**

Българистични четения – Сегед 2015

credo. Както и другите литературни списания от оная епоха [...], обликът на „Звено“ се очертаваше от произведенията, които се печатаха в него. И както вече се спомена, ни едно от българските списания (с изключение на „Ново време“) нямаше строго определена художествена програма и литературният материал на всички беше неизбежно еkleктичен“. Константинов определя насоката на списание „Звено“ „по линията на реализма“, а за символистичното творчество като цяло в България той смята, че „не може изобщо да пусне дълбоки корени [...] и влиянието му у нас бе доста повърхностно“.

Художествено-естетическите виждания на Константин Константинов се очертават още в неговите текстове в сп. „Звено“. Освен няколко рецензии и прегледи на печата, той публикува и два художествени текста – разказа „Нощем“ (кн. 2 – 3) и повестта „Страници из недовършена повест“ (кн. 4 – 5). Тъкмо на тях ще обърнем по-специално внимание, тъй като те, освен че са сред първите белетристични публикации на Константинов (доколкото ни е известно, неизследвани), съдържат черти от поетиката (картинната стилизация) и психологизма (характерните импулси за себеидентификация) от следващите му творби.

В първата книжка на сп. „Звено“ Константинов участва с два текста – разказа „Нощем“ и рецензията за поемата „Беглец“ от Никола Ракитин (подписана с инициалите „К. К.“). Поемата на Ракитин е безмилостно разкритикувана от Константинов: „Но в тия невъзможни и по структура, и по тон, и по римуване стихове липсва всичко, за да бъдат поезия... Нима Никола Василев-Ракитин, който при това е учел по литература, не знае, че такива стихове вече от времената на „Български преглед“ не могат да се пишат, а още по-малко – да се печатат?“. Константинов се връща към творбите на Ракитин, включени в „Българска антология“ на Подвързачов и Дебелянов, а в по-рано издадената „Под цъфналите вишни“ се е разкрил един „скромнен поет, със спокойна, полска гуша, един тих съзерцател, чиято идилична мечтателност се изливаше с гостатъчно топлота и нежно чувство към нюансите“. Живата, напевна човешка реч у Ракитин, обичта му към земните неща, природа, животни, хора „без усложняване и граматизъм“ ще прогължава да цени Константинов и в мемоарната си книга „Път през годините“ десетилетия по-късно.

В книжка 2 – 3 от март 1914 г. Константинов публикува възпоминателен текст, посветен на Димитър Бояджиев („Два помена“) и рецензия за стихосбирката „По пътя на живота“ от Иван Арнаудов (подписана с инициалите „К. К.“) в рубриката „Литературни бележки, новини и пр.“. В „Два помена“ Константинов възкресява страшното, но и очаквано (предизвестено от „Елегия“ и „Сподавен вик“) известие за Димитър-

Бояджиевата физическа смърт и злоещото изпадане на поета извън времето на спомена, в една група, литературноисторическа смърт (забравя). Той „мина набързо край нас и отрече живота в името на самия живот“, пише Константинов.

Текстът припомня в едри шрихи творческия път на Бояджиев, започнал още през 1897 г. в сп. „Летописи“ и кулминирал в „най-нежното стихотворение, негли написано на български – „Самотност“ (в „Слънчоглед“). Бояджиев прекрачва откъд, „да търси, както казваше някога Бодлер, новото...“. Константинов прави психологически профил на поета през акценти в неговата биография (вкусил в Марцилия от „хашиша на големия град“), маркира влиянията на Албер Самен и цялата „нова французка поезия“, трансформирани през „дълбоката замисленост на славянската гуша“. Стиховете на Бояджиев, създадени с голяма грижливост към формата, придават финес на „дествения наш език“, пише Константинов, в тях „думите могат да се вкусват“, изградени са с осезаема пластичност. Всяко от неговите петнайсет-шестнайсет стихотворения, елегантни като статуетки от абанос, „има своя форма, свой размер и свой нюанс“. Поезията на Бояджиев е поезия на най-нежното еротично томление“, смята Константинов, „но еротизмът у Бояджиева е по-скоро една абстракция, една префинена горестна наслада, отколкото грубо и мимолетно удоволствие“. Вечната неутоленост на любовта беснее в душата му, а жената се изправя пред него като страшен кошмар („Самотността... тук взема някакви злоещи и застрашителни очертания“).

„И само годините със своята спокойна, лъчезарна мъдрост ще осветят неговия образ“, пише Константинов, за да ни отпрати към реговете, които посвещава на Димитър Бояджиев десетилетия по-късно в мемоарната си книга „Път през годините“. Неговата преценка сега, като съвременник, и след години, от дистанцията, задаваща пълнота на оценката, остава същата: „В тия стихове, префинени и дълбоко интимни, но неотразимо сюжестивни, се откриваха непозирани за нас дълбини на българската гуша и една безумност, която ни омагьосваше, защото беше върховна поезия“. Недооценен до 1927 г., стихотворенията на Д. Бояджиев, „единствени по оригиналността си“, имат четвърто, и то изчерпано издание, добавя Константинов в мемоарната си книга.

В книжка 2 – 3 от март 1914 г. е поместена и рецензията на Константинов за стихосбирката на Иван Арнаудов „По пътя на живота“. Той обвинява стиха на автора в еднообразие, монотонност, безжизненост, евтино стихоплетство: „Всички стихотворения се сливат в едно – в някаква безформена, блудкава маса“. Стиховете на Арнаудов отвеждат направо към тези на дядо Славейков, твърди Константинов. „Но нашата лирика далеч изпревари живота и времето. С няколко скока тя можа да премине разстоянието, което делеше българската гуша от душата на новия човек.“

В книжка 4 – 5 от май 1914 г. Константинов помества рецензия за „Книга за любимата“ от Ив. Андрейчин (погласана отново с унициалите „К. К.“) и критическия преглед „Из списанията“. В това „ново, спретнато томче“ поеми в проза и стихове на Ив. Андрейчин той открива „съкрушителната пустота на едно безполезно трудолюбие“, а във всяка страница личи, че „единственото намерение на г. Андрейчина е било непременно да издаде нова сбирка“. Константинов безпощадно определя книгата като „сбор от стилистични упражнения, мимолетни капризи“, в който няма друго освен „вулгарни фрази и плоски афоризми“, критикува шаблонните, лексиконни „мъдрости“ и наивните рими, профанацията на стиховете на Анри Спиз, която издава липса на писателски морал, за да завърши с кратък размисъл за способността на твореца да напусне своя статут на образец в миналото.

В обзора си „Из списанията“, публикуван отново в книжка 4 – 5 на сп. „Звено“, Константинов прави преглед на сп. „Българска сбирка“ (кн. 5 от 1914 г.), като отбелязва монотонността на съдържанието (наивни и достойни за хумористично издание текстове на Александър Теодоров-Балан, Евгения Марс, Драгостин Истров, Н. Атанасов). В сп. „Съвременна мисъл“ (кн. 4 – 5 от 1914 г.) той посочва ценното в художествено отношение – прогължението на разказа на Г. П. Стаматов „Загробни-

ци“, но порицава несмелата критическа статия на Б. Ангелов за романа „Русалка“ от А. Протич, както и сухата, пресилена бележка на Протич за Хр. Ганчев и А. Кирчев. Константинов критикува „вечните стихове в проза“ на М. Неволин, Г. Домусчиев, Г. Савчев, Евг. Димитрова, Н. Монеv, както и военните стихотворения от кн. 5, които нарича „пламенна, на места шаблонна стихотворна журналистика“: „Не е достатъчно само да си участвал във войната и да имаш голямо желание и искреност, за да я възнееш“. От тази книжка Константинов отбелязва „анекдотичния характер“ на „Приключения“ на Евг. Димитрова и отличава статията на Й. Макариополски, която повдига стария въпрос за „литературната реакция у нас“, като прави интересни паралели между нашия обществен и книжовен живот. Ласкаво се отзовава Константинов за кн. 2, 3 и 4 от 1914 г. на сп. „Демократически преглед“, в които отличава стихотворенията на Мара Белчева („...нейните думи имат днес още по-нежен тон на оная дълбока и просветлена скръб, която лъхаше от нейните по-раншни стихотворения“), отбелязва пластиката и простотата в изказа, нежното майчинско чувство и усещането за превъзможната скръб. Константинов отбелязва високото качество на художествената критика на Сирак Скитник в „Нашите художествени изложби“, а от 4 книжка отличава малкия разказ на Г. П. Стаматов „Старият прокурор“, в който писателят се завръща към по-старите си творби чрез „по-голяма грижливост към стила и по-вярно чувство към концепцията“. (И тук, както и по-късно, в „Път през годините“ Константинов се изказва в полза на по-ранните разкази на Г. П. Стаматов.) „Наистина, бързият темп на разказа е малко неудобен за по-спокойно психологично вдълбочаване, но това е едновременно и недостатък, и преимущество – тая нервност у писателския натюрел на Стаматова.“ Положителна е и оценката за поемата „В пустинята“ на Ст. Чилингиров, в която „за пръв път у него няма изкълчени стихове и се забелязва известно стремление към по-интересни и ценни художествени теми“.

Разказът на Константин Константинов „Нощем“ е публикуван в кн. 2 – 3 на сп. „Звено“. Още в този ранен текст впечатление прави вниманието към предметни детайли, закрепянето на изображението в предмети („Малките електрически лампички облицваха с остра светлина редиците празни маси и широките бели нагръдници на келнерите“). Картина на концертна на открито напомня изображението на нощното кафене от „Една вечер“ от сборника „Към Близкия“ (1920 г.): „Моравочервеният блясък на абажурите се струи върху кръглите масички, чупи се по белите нагръдници и ръси розова пудра по откритите плещи на жените“. Вкусът към предметна стилизация, която изгражда картинната видимост, личи във визията на града от юнската нощ: „Зданията със своите прозрачни сенки приличаха на исполински декорации“. Паважът е лъскав, „като че полежен“, градът е призрачен, „огънат в синкава мъгла“. Тук още се появява и гъстият мирис на липите, който ще завладее героите в късния разказ „Една нощ“ (1940 г.) и ще бъде разпознат като импулс на тяхното друго, несъзнавано Аз, ще бъде стилизиран диаболистично като живо същество. Предметни и цветови акценти продължават да градят изображението в „Нощем“: бисерен, месецът е приличен на „голямо седефено парче“, прозорецът мъдее като „кървясало старческо око“, а над града виси „млечна мъгла, из която светеха жълти лампички“. Нощта, както и в разказа „Вяра“ (1925 г.), спи с полуотворени очи. Над полето виси сребриста мъгла, а гласът на певица е предметно вплътнен („мек баритон като кадифяна лента бавно се изви и повисна над нивята“). Вкусът към изразността на предмета задава още тук характерния за по-сетнешните му творби похват на създаване на картинна видимост и скулптиране чрез слово.

Един от подходите, с които Константинов създава художественото присъствие на човека в творбите си, е чрез възможностите на себепознанието, чрез опита му да създава очертания (места) на себе си във времето, в динамиката на съполагане на представи за себе си като акт срещу линейното време (спомените). Динамиката на образите се осъществява чрез спомнянето и припомнянето. Спомнянето, с други думи, е създаване на представа за себе си чрез другостта спрямо настоящето. Спомнянето е и създаване на представа за себе си като извънвреме-

во, извънтелесно положена екзистенция. Спомените търсят очертанятия на себе си чрез една преработена избирателно „действителност“, те са опит на героите да идентифицират себе си. Завръщането към тях, полагането им в представата (или усещането) за линейност на времето, ги препотвърждава като защитени и недосегаеми, преодоляващи мечачото и най-сетне изтичащо човешко битие. Припомнянето, от друга страна, е създаване на представа за себе си чрез грудостта спрямо видимото. То е опит на Аза да разпознае себе си в света на идеите (ейдосите), които си припомня в постоянния опит да преодолее телесната си, времево ограничена екзистенция.

Пътят, който води към нова възможност за обглеждане на „себе си“, пътят, който срещаме и в по-ранни текстове като „Из Странджа“ (1929 г.), и в по-късни като „На широкия път“ (1939 г.), „Хотел „Ниагара“ (1939 г.) и „Една нощ“ (1940 г.), се появява още в ранните текстове на Константинов от „Звено“ и емблематизира търсенето на нова идентичност: „Напред се белееше шосето – широко, гладко, потъваше в хоризонта, като че ли водеше някъде покрай света“. Симптоматично, героите на Константинов са често на път, тласкани от амбивалирането на настоящата представа за себе си. Те живеят в постоянното разполагане на себе си между спомена и настоящето, в постоянното търсене и изпитване на себе си.

Константинов профилира отчетливо героите си. Но дълбокото лоно на нощното поле, със своята прозрачност, нереалност, е извадено от времето и там героите разтварят своята разпозната, обвързана с града, с времето идентичност, в търсене на възможности за нова, отвъдвременна, в една надчовешка екзистенция. („Като че още с първата крачка извън града като тежки изпарения излетяха досадата и глупавото озлобление и сега в душата беше светло и празно. Светло и празно беше там и някъде в дълбините се събуждаше нещо ново – нежно и неясно като утринна мъгла – може би възпоминание, може би надежда, а може би само смътен и сладък копнеж.“) Още в този разказ човекът търси представата за себе си между актовете на спомнянето (личните спомени) и припомнянето (желанието за славана с околното, преодоляване на време-пространствените граници).

Камо компонент от спомена, в динамиката на времевите противоположавания, любовта е, на свой ред, начин за създаване на представа за себе си – чрез другия. Анализът на любовното чувство е подстъп към анализ на дълбинното и парадоксалното в психичната човешка екзистенция („Нали знаете, винаги е така с младите хора, на които за пръв път се е отдала жена: те се привързват към нея с някакво особено чувство, което мнозина смятат любов и което си е всъщност само признателност.“). Както и в повестта „Любов“ (1925 г.), тук огледално са изправени едно срещу друго схващанията за любовта, романтичната и скептичната представа. Демонстративно епикурейското, цинично гонжуановско отношение към първите любовни изживявания напомня разказът „Целувка“ (1925 г.), а създаването на различните нюанси на любовта като различни нюанси в себеразпознаването – повестта „Любов“ (в разказите на Константинов плътското и духовното изживяване на любовта са противоположавани – споменът за няколко целувки ще запази у героя идеалното схващане за любовта, което ще остане защитено от времето; любовта ще остане винаги фиксирана в целувките, които Весела Мерджанова и художникът Рашев си разменят в ранната си младост („Пепел“, 1937 г., съвсем интенционално Марта от „Буря“ (1925 г.) полага любовта си извън времето). Любовта е запазена от ерозията на времето в един надвременен и надтопосен срез – малката еврейка от „Нощем“ продължава да обича, умирайки в Каїро, художникът Рашев („Пепел“) – живеейки във Венеция, Весела от „Целувка“ е маниера извънвремевата същност на любовта чрез вечността на женственото, оприличена на египтянка, на Семирамида. Любовното чувство създава необходимо място за себеидентификация извън временното, телесното – съдията, неизпитал любовта, чувства себе си „беден, кух, мъничък“.

Пълния текст четете в сп. „Български език и литература“, кн. 3

В памет на акад. Стайнов

Откъс от „Живот и дело на акад. Петко Стайнов“

Слово, произнесено по повод откриване на документалната изложба „Живот – преминал в служба на България“, посветена на 125 години от рождението на акад. Петко Ст. Стайнов (1890 – 1972)

Георги Близнашки

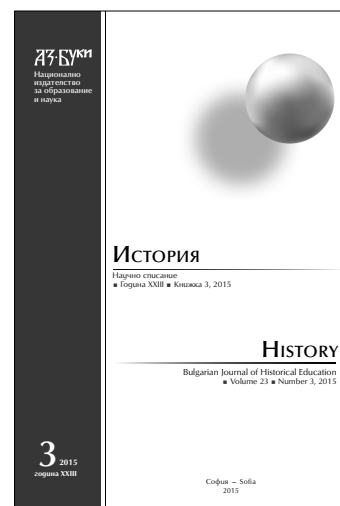
Софийски университет „Св. Климент Охридски“

Професор Петко Стайнов (1890 – 1972) е крупна фигура едновременно в областта на академичната наука и политическия живот на страната. Той пише редица ценни произведения, чрез които полага основите на модерното административно право в България. Отличителна черта на неговите правни изследвания обаче е обстоятелството, че те се опират на дълбоки и солидни познания в областта на административната наука и политическата теория.

Наред с това той разгръща широка журналистическа дейност, като публикува множество статии и студии за различни периодични издания, а през годините лично редактира някои от най-влиятелните измежду тях.

Неговата обществена кариера е уникална за страна като България, с нейните груби политически нравы: той пребивава близо половин век в Народно събрание – както преди, така и след преломната дата 9 септември 1944 г., като по този начин поставя своеобразен рекорд в анализите на националния и парламентаризъм.

Заглавието е на редакцията

www.history.azbuki.bg

Главен редактор
Проф. д-р Пламен Митев
E-mail: plamdm@abv.bg

Редактор
Албена Миланова
0889 88 21 83

Тел.: 02/425 04 70
02/425 04 71

E-mail: history@azbuki.bg

Съдържание на сп. „История“, кн. 3/2015:

БИОГРАФИЧНА КОЛЕКЦИЯ

*Живот и дело на акад. Петко
Стайнов / Георги Близнашки*

ПОГЛЕД НАД БАЛКАНИТЕ

*Войската в Ахейското кня-
жество (XIII – XIV век) / Ни-
кола Дюлгерев*

*Договорът от 927 година
между България и Византия /
Станимир Звездов*

*Армията и невъзможното
вътрешно умиротворение (от
примирието през 1918 г. до
изборите през 1919 г.) / Ве-
слин Янчев*

Избрано

БЪЛГАРИЯ ПО СВЕТА

Български традиции и празници при сънародниците ни в град Малага (Испания) / *Виргиния Йорданова*

ПАЗИТЕЛИ НА ПАМЕТТА

Къща-музей „Константин Величков“ – Пазарджик / *Ваня Кибритова*

Приносът на Константин Величков за развитието на българската култура / *Ваня Кибритова*

РЕЦЕНЗИИ И АНОТАЦИИ

Една модерна авторска концепция за българския средновековен елит, власт и социум / *Русалена Пенджекова-Христева*

Непремълчано, срамно... Една безродна книга / *Огнян Стамболиев*

I.

Петко Стоянов Стайнов е роден на 19 май 1890 г. в град Казанлък, където израства в семейство на занаятчий гайтанджии, членовете на което по-късно придобиват статуса на известни индустриалци. Висшето си образование той получава във Франция, където през периода 1908 – 1911 г. следва правни и административни науки най-напред в Гренобъл, а след това в Париж. Завършва Парижкия университет като лисансие по право през юни 1911 г. По-нататък продължава образованието си със специализации по административни и финансови науки в Париж и Лайпциг. През април 1914 г. в Парижкия университет той добива титлата доктор по икономически и политически науки.

Едва завърнал се по родината стряха в България, Петко Стайнов се записва доброволец и участва във войните за национално обединение. През европейската война той вече е офицер и воюва от началото до края на бойните действия, като е ранен на фронта под Лерин. За участието си в Първата световна война той е награден с Орден за храброст.

По време на войните и непосредствено след техния край Петко Стайнов се захваща с журналистическа и обществена работа. Интересно е да се отбележи, че той изкарва юридическия си стаж в кантората на Теодор Теодоров – известен политически деец и вуйчо на бъдещата му съпруга, министър-председател на България (1918 – 1919). Посвещавайки се на журналистическото поприще, Петко Стайнов пише първите си статии за в. „Мир“ през 1914 г., когато вече се е ангажирал политически с Народната партия в България. От 1 октомври 1919 до 9 декември 1920 г. заема отговорния пост на директор на печата при Министерството на външните работи и изповеданията и ръководи Българската телеграфна агенция.

През 1922 г. в София започва да излиза в. „Слово“ – всекидневник за политика, стопанство и културен живот с главен редактор Александър Греков. През първите няколко години Петко Стайнов пише най-вече уводни статии, в които разглежда главно въпроси от вътрешната политика и ролята на централните държавни институции. На 21 май 1922 г. е убит основателят на изданието Александър Греков. Само няколко години по-късно – на 13 февруари 1925 г., е убит и вторият главен редактор Никола Милев. Тогаваша идва ред на Петко Стайнов да застане начело на изданието като главен редактор. Той вече определя редакционната политика и отговаря за финансовото състояние на изданието. През 1923 – 1931 г. Петко Стайнов работи и за други издания на управляващия Демократически сговор.

През 1919 г. Петко Стайнов сключва брак с младата интелектуалка Анна Михайлова Магжарова, родена 1894 г. в Пловдив, но корените на нейната фа-

милиа са в Коприивцица, гъщеря на известния със своето русофилство политически и дипломатически геец от средите на Народната партия Михаил Магжаров. И двамата съпрузи се придържат към една и съща житейска максима, а именно „да се гледа напред“, като търсят и се радват на новото, без да потъват в носталгия по безвъзвратно отминалото. Една истинска хармония царя във взаимоотношенията между тези две ярки творчески индивидуалности. При всякакви превратности на съдбата те търсят и намират опора един в друг.

„Гости, гости, всеки ден, всяка вечер – пише в края на живота си Анна Каменова. – Обичахме гости, той особено – аз все се боях, че не ще се „отсрамя“ както трябва“. Петко Стайнов се издвоява като типичен случай на *zoop politician*, т.е. живее заедно с другите и се стреми да получи своето признание чрез тях, а заедно с това задава тон за обществените дебати.

Техният дом бързо се превръща в интелектуално средище, където всяка седмица се събират известни поети, писатели, художници и артисти. Сред редовните посетители са Боян Пенев, Елисавета Багряна, Дора Габе, Николай Лилиев, Димитър Шишманов, Сирак Скитник, Иван Милев, Андрей Стоянов, Чавдар Мутафов, Константин Константинов, Владимир Василев, Ангел Каралийчев, Панчо Владигеров и много други. Сбирките се осъществяват обичайно в началото на всяка седмица. „Защо бяхме избрали понеделниците? – възкликва Анна Каменова и веднага отговаря: – „Нямаше театър“.

II.

Академичната кариера на Петко Стайнов започва през 1923 г., когато става частен хоноруван доцент по административно право в Юридическия факултет на Софийския университет. Научните му публикации от онова време следват една след друга, като те са печатани в различни наши и чужди списания. Появяват се последователно и няколко солидни монографични изследвания: „Административният акт. Опит за теория на административния акт в системата на българското правосъдие“ (1928); „Чинovníческо право“. Т. 1 и 2 (1932 – 1934); „Административно правосъдие“. Т. 1 и 2 (1936 – 1937), както и издадената на френски в Париж книга „Le Fonctionnaire“ (1933).

Едва навършил тридесет и три годишна възраст, Петко Стайнов печата през 1923 г. книгата „Компетентност и народовластие (Политически изучавани върху кризата на парламентаризма и демокрацията)“, посредством която авторът се произнася по най-сложните и болезнени проблеми на националния конституционализъм и националния политически живот. Петко Стайнов е един от първите български учени, който задълбочено разисква проблема за правата гържава, разбираана преди всичко и най-вече като „гържава на закона“.

През 30-те години издава първия български учебник по общата част на административното право, който до 9 септември 1944 г. претърпява няколко издания. Не остават настрана от неговите научни търсения и проблемите на местното самоуправление, като той се застъпва за разширяване на правата и свободите на общините.

Неговите публикации пораждаат благоприятни отзиви сред съвременниците му. „Той пръв заговори у нас – пише проф. Стефан Киров – за важността на схващането на администрацията като служба (*service public*) и реформирането ѝ върху принципа на „компетентността“. Все същият автор дава и обобщена оценка за творчеството на Петко Стайнов през 1936 г., която ще послужи като препоръка за избирането му като дописен член на Академията на науките. Това, което не се споменава изрично в направената оценка, е обстоятелството, че Петко Стайнов демонстрира превъзходно концептуално мислене. През 1942 г. той вече е избран за редовен член на БАН, т.е. става академик.

Широк обществен отзвук получава сказката, изнесена от Петко Стайнов пред културния комитет на Демократическия събор в началото на 30-те години на XX век. Петко Стайнов разисква темата за чинovníчеството систематично,

подчертавайки нейната многостранност и сложност. В страна като България, известна със своите политически страсти и партизански увлечения повече отколкото във всяка друга, е необходимо да се създаде „една здрава и технически подготвена бюрокрация“.

Висок, строен, облечен винаги изискано в светъл костюм и с неизбежната артистична папионка, Петко Стайнов внася колорит в академичната общност. Той олицетворява новата следвоенна вълна от преподаватели, които дават обновителен тласък на преподаваните от тях науки. Неговите лекции предизвикват интереса на студентската аудитория и са винаги добре посетени. Що се отнася до общуването с младите хора, които пълнят аудиториите, Петко Стайнов е на висота. „Със студентите – по думите на Петко Венедиков – се държеше много свободно и любезно и ни беше симпатичен“. Ето свидетелството на друг негов студент (бъдещия професор Живко Сталев) от началото на 30-те години: „Той никога не четеше. Словото му беше живо, разговорно, даже когато материята беше суха, намираще начин и изразни средства да я опредмети, да сведе най-сложните теоретически построения до ясен и прост изказ, достъпен до всички“. През 1937 г. Стайнов става извънреден професор, а от 1942 г. вече е редовен професор по административно право в Юридическия факултет.

III.

През тревожната есен на 1923 г. Петко Стайнов влиза за първи път в XXI Народно събрание като депутат от името на Демократическия съговор, излъчен в родния Казанлък. Преди това той вече се е изявил като твърд поддръжник на акта от 9-и юни и ярък привърженик на Демократическия съговор, създаден на 10 август 1923 г. Това е началото на гълга парламентарна кариера, като той е избран и преизбран отново и отново в един и същи изборителен район. Поведението му в парламента е съвръжано и овладяно, речите му по различни проблеми са смислени и задълбочени. Показателна е неговата реч при дебатите по отговора на тронното слово през 1928 г., когато казанлъшкият народен представител се произнася по състоянието на финансите на страната. Но след поредната вълна на „македонски убийства“ в столицата и из Петричкия край също така призовава към дисциплиниране на „неотговорните фактори“, които се опитват да създадат „държава в държавата“, и настоява за възстановяване „единството на българския суверенитет и единството на българската територия“. Словото му е изпратено с ръкопляскания от депутатите на мнозинството.

При поредната реконструкция на правителството на Демократическия съговор, възглавявано от Андрей Ляпчев, Петко Стайнов става министър на железниците, пощите и телеграфите (май 1930 – юли 1931 г.). Като министър на железниците, за кратко време, но с широк поглед и замах, Петко Стайнов насочва строителството и стопанисването им не към конюнктурни цели и задачи, а с оглед на по-далечните нужди от развитието на страната. За кратък период като член на правителството той замества Атанас Буров във Външното министерство, което му донася – по хорската мълга – огромна завист. Освен всичко друго той поставя в онази далечна вече епоха и основите на родното радиоразпръскване.

През 1933 г. Петко Стайнов участва в създаването на Комитет за защита на евреите в Германия заедно с Екатерина Каравелова, Антон Страшимиров, Асен Златаров и др. Властите забраняват събранието, свикано от комитета.

Държавният преврат от 19 май 1934 г. открива нови хоризонти в живота на Петко Стайнов, който преминава на дипломатическа работа. Министър-председателят Кимон Георгиев предприема завои във външната политика, насочен към подобряване на отношенията с водещите европейски държави, които задават тон в работата на Обществото на народите. Петко Стайнов, който вече се е доказал като солиден и умерен политик, владеещ перфектно френски

език, получава най-важната дестинация за българската външна политика, а именно – посланическият пост в Париж.

Писмата и докладите на Петко Стайнов до министър-председателя, които започват с обръщението „Драги Кимоне“ и завършват със „Сърдечен поздрав“, свидетелстват за близките и доверителни отношения между двамата политически мъже. По-късно, когато деветнайсетомайските идеи са окончателно дезавуирани с назначаването на Георги Кьоцеванов за министър-председател, Петко Стайнов отказва да сътрудничи с новото правителство и се завръща в София.

През втората половина на 30-те години Анна и Петко се преместват да живеят в дома на Михаил Магжаров на ул. „Славянска“ № 22. Това е просторна къща с много стаи, уредена с изисканост и чувство за стил. Особено внимание заслужава психологията на общуване между представителите на различни обществени среди и поколения в този дом, който е наречен от Петър Увалев „мое частно училище по цивилизация“.

По време на изборите за Народно събрание от 1938 г. Петко Стайнов се обявява против чиновническото правителство, назначено от царя, и пледира за пълна амнистия на политическите затворници, за да се гоиде до едно умиротворяване на страната. С повика за ново управление, опряно на народа, той отново е избран от казанлъчани за народен представител най-напред в XXIV, а след това и в XXV Народно събрание.

Пълния текст четете в сп. „История“, кн. 3

Избрано

Учителят е и аниматор

*Откъс от „Ролята на учителя
като аниматор“*

Анелия Калчева

ДИПКУ при Тракийски университет

Въведение

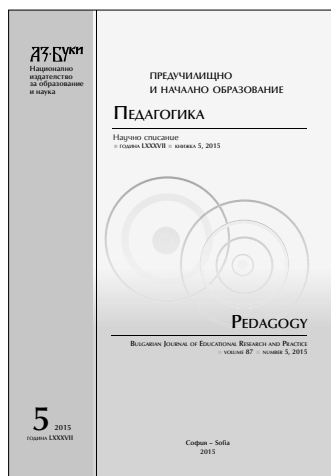
Едни от отличителните белези на XXI век са глобализацията и улесненият достъп до информационно-комуникационни технологии. И ако до този момент източник на информация са били библиотеките, научните и образователните институции, то понастоящем информацията е на „един клик разстояние“.

Още от ранна детска възраст децата интуитивно се научават да боравят с достъпните у дома мобилни интернет устройства, а с постъпването си в училище без особени затруднения търсят и намират информация в популярните интернет платформи. Напредъкът на технологиите и потребителският интерес разкриват често пренебрегваните възможности на самостоятелното учене и придобиване на знания. Оттук логично възниква въпросът: каква е мисията на образователните институции и успяват ли да изпълняват ефективно предназначението си?

Редица неуспешни образователни реформи и демографският срив на прехода водят до задълбочаване на проблемите в образованието, до отлив на компетентни кадри от професионалното поприще и влошаване на качеството на образование на всички равнища.

Необходимостта от промяна на образователния модел и политиката на Европейския съюз от 2000 г., като шест години по-късно у нас е приета Национална програма за развитието на училищното образование и пре-дучилищното възпитание и подготовка (2006 – 2015 г.). В аналитичната част на програмата като основен

Заглавието е на редакцията

www.pedagogiy.azbuki.bg

Главен редактор

Проф. д-р Емилия Василева
E-mail: embavassi@abv.bg

Редактор

Любомира Христова
0889 22 12 15
Тел.: 02/425 04 70
02/425 04 71

E-mail: pedagogiy@azbuki.bg

Съдържание на сп. „Педагогика“, кн. 5/2015:

ИСТОРИЯ И ФИЛОСОФИЯ НА ОБРАЗОВАНИЕТО

Образователната парадигма на Аристотел / *Наталия Ви-танова*

Взгледите на Петко Сла-вейков за образованието / *Ви-олета Атанасова*

УНИВЕРСИТЕТСКА ОБРАЗОВАНИЕ

Образователният процес в Шуменския университет „Епископ Константин Преславски“ / *Снежана Николова*

ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКИ ПРОНИКНОВЕНИЯ

Синергетическо направле-ние в българската педагогика – от систематиката до спе-

цификата / Яна Рашева-Мерджанова

Обучението по български език – инструмент за предотвратяване на отпадането от училище / Мариана Мандева

Ролята на учителя като аниматор / Анелия Калчева

ПЕДАГОГИЧЕСКА ДИАГНОСТИКА

Външното оценяване по български език и литература в IV клас / Виолета Кюркчийска

ДОКТОРАНТСКИ ИЗСЛЕДВАНИЯ

Свободата е отговорността за действие / Михаела Войнова

ЕКСПЕРИМЕНТАЛНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ

Предстоящи проблеми с кадрите в сферата на образованието / Недялко Колев

СПОДЕЛЕН ОПИТ

Диагностика на резултатите по „Домашен бит и техника“ чрез използване на тест / Ваня Петрова

недостатък и проблем пред българското образование се отчита „ориентираността на системата към запаметяване и възпроизвеждане, а не към провокиране на мислене, самостоятелност и формиране на умения“ (с. 3). Този на пръв поглед чисто педагогически проблем все още не може да се реши ефективно. Призивът за смяна на образователната парадигма от „субект-обектна“ към „субект-субектна“ не е в състояние да мотивира учителската колегия да предприеме необходимите промени в организацията на урочната дейност. Това, на свой ред, води до приемането през 2014 г. на Национална стратегия за развитие на педагогическите кадри, която е съгласувана с целите на Стратегията на Европейския съюз за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж „Европа 2020“, със Стратегическата рамка за европейско сътрудничество в образованието и обучението „Образование и обучение 2020“ и с Кохезионната политика на Европейския съюз за периода 2014 – 2020 година (конкретно с тематичната цел за инвентизиране в образованието, училищното и извънучилищното обучение и професионалната квалификация през целия живот). Някои от целите на стратегията са да се повиши привлекателността на професията сред младите учители, да се насърчи учителската активност за своевременно повишаване на квалификацията и актуализация на професионалните умения според съвременните предизвикателства на образователния процес.

В отговор на тези изисквания са процесите на модернизация на образованието и навлизането на информационните и комуникационните технологии, които, от своя страна, водят до значително изменение и усложняване на учителските функции. Все повече учители споделят затруднението си да обучават и взаимодействат с възпитаниците си поради улеснения достъп до информация и поради учениковата „съпротивляемост“ да се позовават на авторитети (Петров, 1992: 345).

Това налага разширяване на интересите на учителите в сферата на алтернативната педагогика, запознаване и умело прилагане на средствата на информационните и комуникационните технологии, разнообразяване на класическите урочни единици и педагогически ситуации с добри практики от цял свят, адаптирани спрямо актуалните условия в българското училище и детска градина.

В педагогическото търсене следва да бъде разглеждана и анимацията, която все по-отчетливо пробужда изследователския и учителския интерес като възможност да бъдат облечени във форма дейности с разнороден характер, които, обединени в логична анимативна взаимовръзка, да постигат с лекота конкретни образователни цели.

Основната цел на настоящото изследване е: *проучване на значението на ролята „аниматор“ в професионалната на съвременния учител.*

Целта е декомпозирана в следните задачи:

1. *Изясняване на понятията: „анимация“ и „аниматор“.*

2. Извеждане на педагогическите измерения на ролята „аниматор“;

3. Изследване на отношението на българския учител към ролята „аниматор“.

Същност и значение на анимацията

Терминът „анимация“ се появява за първи път във Франция, в началото на ХХ век във връзка с въвеждането на закон за създаване и развиване на читалищната дейност и разглеждана като дейност, насочена към засилване интереса на гражданите към културното и художественото творчество (Драгичевич-Шешич, 2000, цит. във Воронина, 2012).

Терминът „animation“ (англ.) или „animacion“ (исп.) и пр. произхождат от латинския корен „anima“, който има няколко самостоятелни значения: жизнено начало, дух, душа, разумно начало.

Друго тълкувание допуска разглеждането на понятието, разграничавайки женското и мъжкото начало „anima“ и „animus“ – желание, разположение, настроение и мъжество, храброст, наслаждение, удоволствие. Съответно глаголят „animo“ означава оживление, въодушевление (Шулга, 2008).

Във втората половина на ХХ век терминът анимация започва да се използва с няколко значения, вкл. и като художествена дейност по създаването на анимационни филми.

В края на ХХ век анимацията се обособява и конкретизира като социокултурна анимация – самостоятелно направление в психолого-педагогическата дейност по отношение на организирането на свободното време (Воронина, 2012).

Редица учени с изследвания в областта предлагат свое определение на анимацията, което допълва нейната същност, но и към момента не е изведено единно, непротиворечиво и изчерпателно определение за анимация.

Според А.В. Курило „анимация – това е стимулиране на пълноценната рекреационна, социокултурна и прочие дейности за свободното време на човека, които въздействат на неговите жизнени сили, въодушевление и оухотворение“ (Курило, 2006: 25, цит. във Воронина, 2012).

Според Т.Н. Третякова анимацията е „разработване и предоставяне на специална програма за свободното време; организиране на развлечения и спортни занимания за отпуски и възстановяване“ (Третякова, 2008: 3).

Дюмазегие определя анимацията като „дозунг на mpime D“ – delassiment (релаксация), divertissement (развлечение, забавление), développement (развитие) (Дюмазегие, 1953, цит. в Шулга, 2008).

Според Зл. Димитрова анимацията, като процес на междуличностно общуване, предоставя условия за създаване и съгласуване на представи за общо одобрявано и социално приемано поведение. Потенциалните ресурси на анимацията като социализиращ агент се разкриват чрез определянето ѝ като:

1. процес на взаимодействие между индивидите, където социалните позиции не са предпоставени, а са актуално случващи се;

2. интерактивен подход, който провокира децата и техните родители активно както да излязат себе си, така и да се учат да приемат другите с техните индивидуални характеристики;

3. средство за организиране на свободното време на смесени групи деца и техните родители (Димитрова, 2011: 322).

Трите основни вида анимация, открити в литературата, са: творческоизразителна анимация, социокултурна анимация и анимация на свободното време. Освен изброените три вида Лоренц добавя и още един вид: културна анимация. Този вид анимация определя като „образователно-гидактивна“ и е приложима за училищни и извънучилищни дейности. Образователно-гидактивната анимация акцентира на социализиращата функция на образованието (Lorenz, 1994: 101, цит. 61).

И.И. Шулга въвежда и още един термин – педагогическа анимация, резултат от междудисциплинарния подход на проучване на генезиса, същността и етимологията на анимацията (Шулга, 2008).

Според Пл. Радев педагогическата анимация се изразява в „стимулиране и поощ-

ряване на активността на учениците във възпитателните дейности и ученето чрез различни форми и методи на забавления, игри, атракции, шоу, занимателност, развлекателност, интензивна комуникация и непринудено творчество, които са предварително проектирани или са спонтанни“ (Pageв, 2013: 21).

Независимо от вида анимация основната фигура, която способства за нейното разгръщане и осъществяване, е аниматорът.

Същност, роля и значение на аниматора

Дословният превод от латински на думата „animator“ означава даващ живот, възпитаващ характер. Производната дума с френски произход „animateur“ се превежда като вдъхновител, ръководител, организатор на свободното време. Според Дюмазедие аниматорът, в качеството си на социокултурен лидер, е „проводник на мнения“, който преобразува ценности, понятия и маниери, обезпечавайки членовете на своите групи със социално приемливи модели на поведение. Аниматорите заемат активни новаторски позиции по отношение на социалните норми и насърчават развитието на тези стандарти. По този начин използването на понятията „аниматор“ и „анимация“ целят да обозначат професионални дейности за организиране на свободното време. Постепенно тези термини добиват своята обосновка и разпространение в много страни от Европа, САЩ и Канада (Дюмазедие, 1953, цит. в Шулга, 2008).

Понякога терминът от френски „animateur“ се превежда като „фасилитатор“, „модератор“ или „мотиватор“, но това по-скоро подценява значението му. Изхождайки от гръцките корени на думата „анимация“, неизбежно се стига до Аристотел и неговото разграничение между това кое е живо и кое – неживо. От една страна, анимацията се разглежда като „правене на нещата да се движат или случват“ по аналогия на това, което правят филмовите аниматори. Анимацията може да се третира и като нещо по-велико – като възможност да се възхва живот. Тази идея е тясно обвързана с възгледите на обучители като David Boud и Nod Miller, описани в книгата Working with experience. Animating learning. Неслучайно в подзаглавието е направено уточнението във вида анимиране на обучението, тъй като то следва да даде живот, да ускори, за да оживи и вдъхнови. Същите автори извеждат като основна функция на аниматора „да действа с учащите или с групи, в ситуации, в които обучението е един аспект на това, което се случва, и им помага да работят с опита си“ (1996: 7).

Някои аниматори се разграничават от триединството стимулиране, мотивация и вдъхновение, тъй като може да доведе до пасивност от страна на участниците и вършени на нещата вместо самите участници. „Активните“ аниматори се стремят да вдъхнат живот в ситуацията, а не у хората. По подобие на неформални възпитатели, които помагат да се изгради среда и взаимоотношения, в които хората да израстват и да се подкрепят взаимно, аниматорите се стремят да работят с хора, ситуации и отношения. Те насочват усилията им по определен начин, основавайки се на разбирането, че „хората не са машини или предмети и не могат да бъдат отремонтирани като автомобили“ (Jeffs and Smith, 2005: 70).

Аниматорите прекарват време в компанията на други хора, изграждайки социална, емоционална и морална връзка между участниците. И в дейността на аниматора словосъчетанието „работи с“ е специална форма на „да бъдеш с“. Това означава да се ангажираш с чужди мисли и чувства и да ги припознаеш като свои. Анимацията изисква още:

- да бъдем отворени слушатели и да вникваме в същността на разговора;
- да се стремим не да въздействаме върху другия, а да се присъединим към него

в търсене на разбиране и възможности за разрешение на проблема (Smith and Smith, 2008:20).

Това, в комбинация от разнородни въпроси и проблеми, може да бъде объркващо, сложно и изискващо опит – както умствен, така и емоционален. Ето защо е необходимо аниматорът да култивира у себе си комплекс от качества, умения и нагласи, които да подпомогнат неговото активно действие.

Пълния текст четете в сп. „Педагогика“, кн. 5

Рекламна тарифа

на Национално издателство за образование и наука „Аз Буки“

София 1113, бул. „Цариградско шосе“ № 125, бл. 5, тел.: 02/425-04-70, 02/425-04-71; azbuki@mon.bg; www.azbuki.bg

Вестник „Аз Буки“

1. Стандартни карета на вътрешна страница:

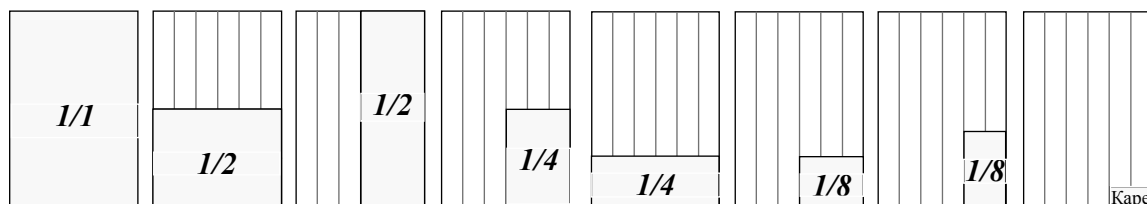
Размер	Черно-бяло	+1 цвят	Пълноцветно
1/1 страница - 256 мм/388 мм	780,00 лв.	900,00 лв.	985,00 лв.
1/2 страница - 256 мм/194 мм - 125 мм/388 мм	410,00 лв. 410,00 лв.	460,00 лв. 460,00 лв.	510,00 лв. 510,00 лв.
1/4 страница - 256 мм/97 мм - 125 мм/194 мм	230,00 лв. 230,00 лв.	258,00 лв. 258,00 лв.	270,00 лв. 270,00 лв.
1/8 страница - 125 мм/97 мм - 83 мм/147 мм	115,00 лв. 115,00 лв.	129,00 лв. 129,00 лв.	135,00 лв. 135,00 лв.
каре (83 мм x 50 мм)	30,00 лв.	43,00 лв.	45,00 лв.

Цена за първа страница:

4 лв. на кв. см;

Цена за последна страница:

2 лв. на кв. см.

2. Вложки - 1000 бр. - 80 лв.

Научни списания на издателство „Аз Буки“

1. Цена за вътрешна страница (в лева)

Размер	Черно-бяло	+1 цвят	Пълноцветно
1/1 страница	90 лв.	130 лв.	180 лв.
1/2 страница	50 лв.	70 лв.	90 лв.
1/4 страница	30 лв.	45 лв.	70 лв.

2. Цена за реклама на втора корица: цена за вътрешна страница + 60% оскъпяване

3. Цена за реклама на трета корица: цена за вътрешна страница + 40% оскъпяване

4. Цена за реклама на четвърта корица: цена за вътрешна страница + 100% оскъпяване

5. Размер на една печатна страница в списанията на НИОН „Аз Буки“:

а. Обрязан формат: 167 мм x 233 мм

б. Необрязан формат: 171 мм x 240 мм

Забележка:

Всички посочени цени са без ДДС.

Отстъпки при брой и обем публикации или комбинирана реклама в няколко издания на издателство „Аз Буки“ – по договаряне.

Тарифата е в сила от 1 юли 2012 г.